11/04/2022

Άγιος Αντίπας – Ο μαρτυρικός ιεράρχης της Περγάμου και προστάτης άγιος των οδοντιάτρων

/ Γνώμες

Ανάμεσα στους φωταυγείς αστέρες, οι οποίοι έλαμψαν με τον ιεραποστολικό τους ζήλο και το αγωνιστικό τους φρόνημα στην ιστορική και αγιοτόκο μικρασιατική γη συγκαταλέγεται και ο ένδοξος ιερομάρτυς του Χριστού άγιος Αντίπας.

Ο μαρτυρικός και φλογερός αυτός ιεράρχης της αγιωτάτης και

ευλογημένης Εκκλησίας της Περγάμου, ο οποίος κατόρθωσε να μεταδώσει στους κατοίκους της επαρχίας του το φως της χριστιανικής αλήθειας και αγάπης, έλαβε από τον Θεό και το χάρισμα να θαυματουργεί αδιαλείπτως.

Γράφει ο Αριστείδης Γ. Θεοδωρόπουλος, Εκπαιδευτικός

Ο άγιος Αντίπας έζησε κατά τους χρόνους του αυτοκράτορος Δομιτιανού (81-96μ.Χ.) και ήταν σύγχρονος των Αγίων Αποστόλων, από τους οποίους και διδάχθηκε την αμώμητο χριστιανική πίστη. Σύμφωνα με την προφορική παράδοση σπούδασε πιθανότατα στη φημισμένη ιατρική σχολή της Περγάμου και ασκούσε αφιλοκερδώς την ιατρική επιστήμη με ειδικότητα στη θεραπεία του πόνου και των ασθενειών των δοντιών.

Μετά τον θάνατο του επισκόπου Γαΐου και γύρω στο 70 μ.Χ. χειροτονήθηκε επίσκοπος της Εκκλησίας της Περγάμου, στην οποία εργάσθηκε με ένθεο ζήλο και αγωνιστικό φρόνημα, διακρίθηκε δε για τις πάμπολλες αρετές του και τη φλογερή του πίστη. Γι’ αυτό και ο Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος, ο οποίος σύμφωνα με την παράδοση ήταν εκείνος, που τον χειροτόνησε επίσκοπο, τον αποκαλεί στην Αποκάλυψη «πιστό ιερέα» και «μάρτυρα καλών».

Το έργο του χαρισματικού, δυναμικού και εναρέτου ιεράρχη της Περγάμου, ο οποίος αναδείχθηκε εφάμιλλος των Αγίων Αποστόλων, ήταν ιδιαίτερα επίπονο και επικίνδυνο, αφού οι χριστιανοί αποτελούσαν μία ολιγάριθμη κοινότητα. Επιπλέον η Πέργαμος ήταν ονομαστό και ισχυρό ειδωλολατρικό κέντρο με φημισμένο Ασκληπιείο, όπου λατρευόταν ο Ασκληπιός,ενώ ένα τεράστιο άγαλμα του Δία κοσμούσε την ακρόπολη της πόλεως. Άλλωστε και στην Αποκάλυψη, η οποία γράφτηκε μετά το μαρτύριο του αγίου Αντίπα, αναφέρεται η Πέργαμος ως ο τόπος, όπου «κατοικεί ο Σατανάς».

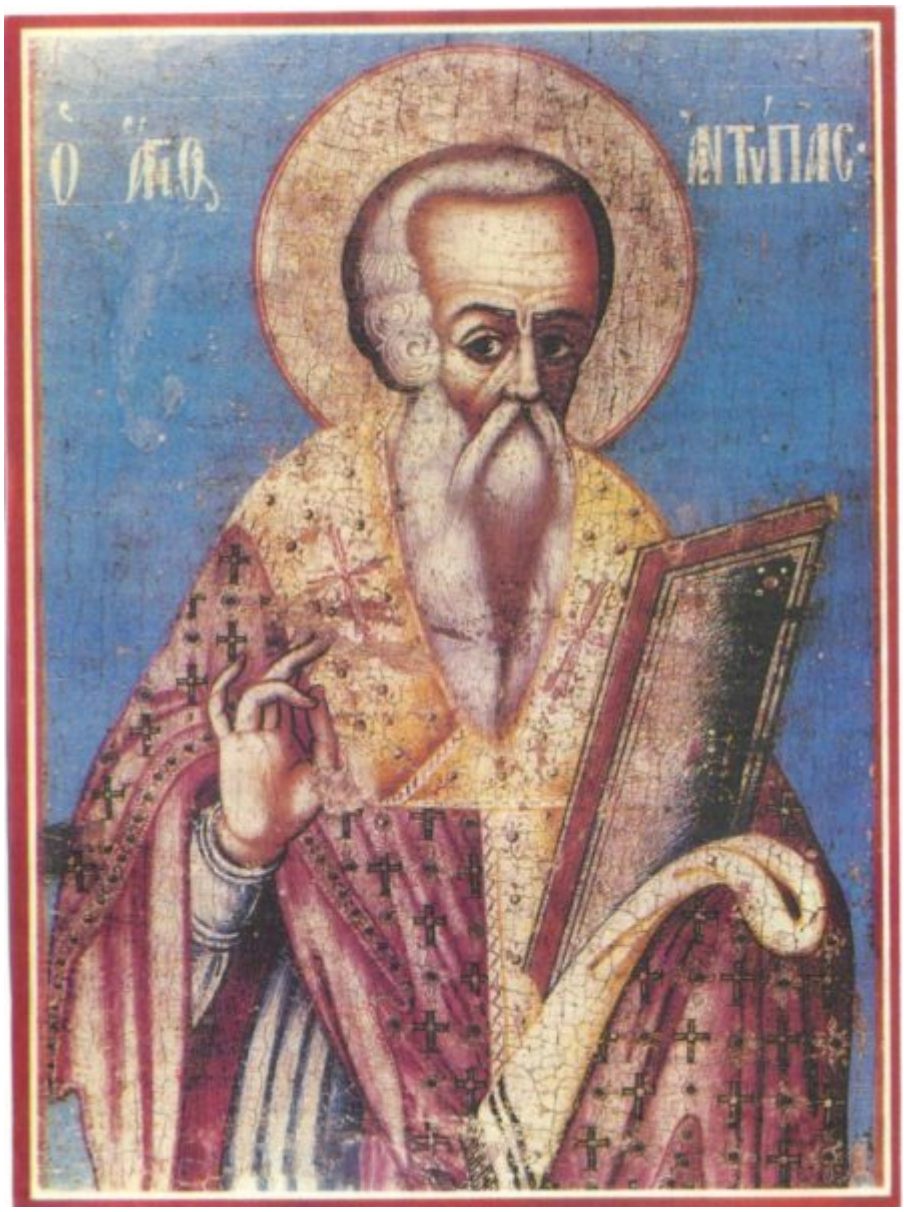

Φορητή εικόνα του Αγίου Αντίπα στην Ιερά Μονή Σταυροβουνίου Κύπρου.

Η πλούσια και καρποφόρα ιεραποστολική δράση του φλογερού και χαρισματικού ιεράρχη της Περγάμου, ο οποίος με τη χάρη του Θεού θεράπευε τους ασθενείς, άρχισε να ενοχλεί όμως έντονα τους ειδωλολάτρες. Γι' αυτό αφού τον συνέλαβαν, τον οδήγησαν στον ηγεμόνα της περιοχής με την αιτιολογία, ότι εμφανίστηκαν σ' αυτούς οι δαίμονες, που τους λάτρευαν, και τους είπαν, ότι δεν μπορούν να κατοικούν πια στον τόπο αυτό και να δέχονται τις θυσίες τους, επειδή τους έδιωχνε με τη φωτεινή του παρουσία και δράση ο θεοπρόβλητος γεραρός επίσκοπος της Περγάμου.

Ο ηγεμόνας άρχισε να πιέζει τον άγιο να αρνηθεί τη χριστιανική του πίστη και να θυσιάσει στα άψυχα είδωλα. Για να τον πείσει μάλιστα και να επιτύχει τον σκοπό του, ισχυρίστηκε ότι η θρησκεία των ειδώλων έχει μεγαλύτερη αξία και είναι πολυτιμότερη, γιατί είναι παλαιότερη και έχει περισσότερους οπαδούς, ενώ η

χριστιανική θρησκεία εμφανίστηκε τα τελευταία χρόνια και δεν έχει την αξία της παλαιάς θρησκείας των ειδώλων.

Στην επιχειρηματολογία του ηγεμόνα απάντησε ο άγιος με την ιστορία του αδελφοκτόνου Κάϊν, ο οποίος, παρόλο που είναι πολύ αρχαιότερος από όλους τους μεταγενέστερους ανθρώπους, προκαλεί την αποστροφή και τον αποτροπιασμό σε όλους και δεν μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση. Κατά τον ίδιο τρόπο και η ασέβεια, την οποία δείχνουν οι ειδωλολάτρες, που είναι αρχαιότεροι, είναι μισητή στους χριστιανούς, που είναι μεταγενέστεροι.

Η αποστομωτική απάντηση του γεραρού επισκόπου προκάλεσε τόσο πολύ την οργή και την αγανάκτηση του ηγεμόνα, ώστε διέταξε να τον ρίξουν μέσα σ' ένα πυρακτωμένο χάλκινο ομοίωμα βοδιού για να καεί. Μέσα σ' αυτό ο άγιος ανέμενε με χαρά να μαρτυρήσει για την αγάπη του Χριστού και προσευχόμενος ζήτησε μεταξύ των άλλων από τον Θεό, όποιος τιμά τη μνήμη του και επικαλείται το όνομά του, να απαλλάσσεται από κάθε ασθένεια και μάλιστα από τον αφόρητο πόνο των δοντιών. Ευχήθηκε ακόμα γι' αυτούς να συγχωρεθούν οι αμαρτίες τους και όσοι εορτάζουν τη μνήμη του, να βρουν από τον Θεό τον εξιλασμό κατά την ημέρα της κρίσεως.

Με το ένδοξο μαρτύριο του αγίου ιερομάρτυρος Αντίπα, το οποίο έλαβε χώρα στις 11 Απριλίου του 83 ή 85 μ.Χ., που είναι και η ημέρα τιμής και μνήμης του από την Ορθόδοξη Εκκλησία, θεμελιώθηκε το δένδρο της χριστιανικής πίστεως στην ένδοξη μικρασιατική γη, για να ακολουθήσουν στο διάβα των επόμενων αιώνων και άλλα φωτεινά παραδείγματα αγίων, που μαρτύρησαν για την αγάπη του Ιησού Χριστού.

Το ιερό λείψανο του αγίου ενταφιάσθηκε με ιδιαίτερη ευλάβεια από τους χριστιανούς και ο τάφος του κατέστη αέναη πηγή ιαμάτων, αφού ανέβλυζε διαρκώς μύρο, το οποίο θεράπευε σωματικές και ψυχικές ασθένειες. Αναρίθμητα είναι τα θαύματα, που τέλεσε ο άγιος με τη χάρη του Θεού, γεγονός που εξυμνείται στις τέσσερις ιερές ακολουθίες και στους δύο παρακλητικούς κανόνες, που συντάχθηκαν προς τιμήν του.

Ο Ιερός Πανεπιστημιακός Ναός του Αγίου Αντίπα στο Γουδή Αθηνών

Αποδέκτης της θαυματουργικής χάριτος του αγίου Αντίπα υπήρξε και ο κορυφαίος σκιαθίτης λογοτέχνης Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ο οποίος συνέταξε ασματική ακολουθία προς τιμήν του, ως έκφραση της βαθιάς ευγνωμοσύνης του προς τον άγιο.

Η θαυματουργική φήμη του αγίου Αντίπα ως ιατρού και θεραπευτού των δοντιών, τον κατέστησε προστάτη άγιο των ελλήνων ορθοδόξων οδοντιάτρων. Η επίσημη αυτή καθιέρωση του αγίου έγινε το 1966 κατόπιν εισηγήσεως του αειμνήστου Ομοτίμου Καθηγητού της Στοματολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Ορέστου Λουρίδου (1907 – + 3 Φεβρουαρίου 2005),ο οποίος και πρωτοστάτησε στην ανέγερση του περικαλλούς βυζαντινού ναού επ’ονόματι του αγίου στον περίβολο της Οδοντιατρικής Σχολής Αθηνών στην περιοχή Γουδή.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο ναός αυτός κατέστη ιδιαίτερα γνωστός, αφού

συνδέθηκε από το 1975 και επί 44 συναπτά έτη με την ιερατική διακονία του Αιδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου π.Γεωργίου Μεταλληνού, Ομοτίμου Καθηγητού της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1940 – + 19 Δεκεμβρίου 2019).

Φορητή εικόνα του Αγίου Αντίπα του 1738 στο Μουσείο Μπενάκη Αθηνών.

Στον ιερό ναό του Αγίου Αντίπα,ο οποίος εγκαινιάσθηκε στις 25 Μαΐου 1975 και θεωρείται πανεπιστημιακός, φυλάσσεται μικρό τεμάχιο του ιερού λειψάνου του και πολυάριθμοι χριστιανοί προσέρχονται κάθε χρόνο στον ετήσιο εορτασμό της μνήμης του. Εορτασμοί προς τιμήν του αγίου πραγματοποιούνται επίσης στον ιερό ναό Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κεφαλαρίου Κηφισιάς από τον Σύλλογο Περγαμηνών «Ο Ατταλός», στον καθεδρικό ιερό ναό Αγίας Τριάδος Πειραιώς και στον ιερό ναό Αναλήψεως Κυρίου Θεσσαλονίκης από τους Οδοντιατρικούς

Συλλόγους των δύο πόλεων.

Ο άγιος ιερομάρτυς Αντίπας ο θαυματουργός τιμάται επίσης στην περιώνυμη και ιστορική ιερά μονή του Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Πάτμου, όπου φυλάσσεται τμήμα της τιμίας κάρας του,αλλά και στη Λέσβο λόγω της κοντινής απόστασης του νησιού με τη μικρασιατική ακτή και την περιοχή της Περγάμου. Στο αγιοτόκο και ευλογημένο αυτό νησί του Αιγαίου, όπου ο άγιος είναι γνωστός με την προσωνυμία «Άγιος Δοντάς», υπάρχουν τρεις ναοί επ' ονόματί του, ευρισκόμενοι στο Πλωμάρι, την Αγιάσο και το Μεγαλοχώρι, όπου ο ναός χρονολογείται από το 1790.

Ναοί του αγίου υπάρχουν επίσης στη Σίφνο (Άνω Πετάλι), την Τήνο (Δύο Χωριά), τη Νάξο (Χώρα), τη Σαντορίνη (Έξω Γωνιά) και τη Σύρο (Μέγας Γιαλός),αλλά και στο κατεχόμενο από τους Τούρκους χωριό Πυρόϊ της επαρχίας Λευκωσίας στην Κύπρο, ο οποίος χρονολογείται μεταξύ 8ου – 12ου αιώνα.

Ο Ιερός Ναός του Αγίου Αντίπα στο Άνω Πετάλι Σίφνου

Στις 10 Απριλίου 2011 θεμελιώθηκε στην περιοχή του χωριού Εθιά της επαρχίας Μονοφατσίου του νομού Ηρακλείου στην Κρήτη ναός επ’ονόματι του αγίου, κατόπιν επιθυμίας του αειμνήστου οδοντιάτρου Γεωργίου Καρτσωνάκη,ο οποίος εγκαινιάσθηκε στις 6 Ιουλίου 2019 υπό του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Γορτύνης και Αρκαδίας κ. Μακαρίου.

Ιερά λείψανα του αγίου φυλάσσονται τεθησαυρισμένα στις αγιορείτικες ιερές μονές Διονυσίου (δεξιά χείρα) και Μεγίστης Λαύρας (κάτω γνάθος), στην ιερά μονή Προφήτου Ηλιού Θήρας (η ωλένη της χειρός), στην ιερά μονή Παναχράντου της Άνδρου και στον ιερό μητροπολιτικό ναό του Αγίου Αθανασίου Μυτιλήνης.

Ιδιαίτερο καλλιτεχνικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η παλαιά εικόνα του αγίου, η οποία φυλάσσεται στην ιερά μονή της Αγίας Αικατερίνης Σινά και χρονολογείται στα τέλη του 13ου αιώνα, καθώς και οι φυλασσόμενες παλαιές εικόνες του αγίου στις ιερές μονές Διονυσίου και Κουτλουμουσίου του Αγίου Όρους, Σταυροβουνίου της Κύπρου, καθώς και στο Μουσείο Μπενάκη Αθηνών, που χρονολογείται το 1738 και απεικονίζεται ένθρονος ο άγιος.

Είκοσι αιώνες έχουν περάσει από την εποχή, που έζησε και μαρτύρησε ο άγιος ιερομάρτυς Αντίπας. Τί έχει άραγε να προσφέρει ένας μικρασιάτης άγιος, ο οποίος μαρτύρησε για την αγάπη του Ιησού Χριστού, στον εγωκεντρικό και αυτονομημένο από τον Θεό άνθρωπο του 21ου αιώνα, που απολαμβάνει πλουσιοπάροχα τις ανέσεις και τα αγαθά του πολιτισμού; Ο φλογερός ιεράρχης της Περγάμου,ο οποίος διηκόνησε τον άνθρωπο ως ιατρός και ως επίσκοπος, στέλνει σε όλους μας ένα αφυπνιστικό και ελπιδοφόρο μήνυμα.

Ως ιατρός έρχεται να μας υπενθυμίσει, ότι οι επιστήμονες έχοντας θεοποιήσει τις επιστημονικές τους γνώσεις και ικανότητες, λησμόνησαν την ευεργετική παρουσία του Θεού στη ζωή και την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Ως επίσκοπος έρχεται να διδάξει και να παραδειγματίσει τους ορθόδοξους κληρικούς, ιερείς και επισκόπους, ότι η διακονία τους στην Εκκλησία θα πρέπει να είναι ένας συνεχής αγώνας προσφοράς και θυσίας, που θα εμπνέεται και θα καθοδηγείται από την αγάπη στο όνομα του Ιησού Χριστού.

Βιβλιογραφία

Βίος και Ασματική Ακολουθία μετά Παρακλητικού Κανόνος του Αγίου Αντίπα Επισκόπου Περγάμου – Προστάτου των Οδοντιάτρων, Εκδόσεις «Η ΑΓΙΑ ΑΝΝΑ», Θεσσαλονίκη 2007.

Μεταλληνού Γεωργίου Δ., Πρωτοπρεσβυτέρου – Αναπλ. Καθηγητού Πανεπιστημίου Αθηνών, Υμναγιολογικά Κείμενα του Αγίου ιερομάρτυρος Αντίπα, Αθήναι 1994.